

Πρεσβυτέρου Σταύρου Τρικαλιώτη
ἐφημερίου Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς

Ἡ Ἐκκλησία φρουρός τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας

Σημείωση: Τό ἄρθρο γράφτηκε τόν Αὐγουστο τοῦ 2004, πρὶν τήν πιλοτική ἐφαρμογή τῆς παράλληλης ἀναγνώσεως τοῦ ἀποστολικοῦ καί εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος στήν δημοτική.

Θέλω νά μιλήσω γιά κάτι, ὄχι ὡς εἰδικός, ὡς εἰδήμων, ἀλλ' ὡς ἓνας ἀπλός μέσος ἄνθρωπος, πού εὐτυχῶς ἔχει ἀκόμα τό προνόμιο νά σκέφτεται. Θέλω νά μιλήσω γιά τήν ἐλληνική μας γλώσσα στήν ἐνιαία μορφή της.

Ἡ γλώσσα εἶναι μία καί ἀδιαίρετη. Ὅπως ἓνα δένδρο, πού ἔχει ἀρχή (ρίζες), κορμό καί φύλλα, ἔτσι καί ἡ ὁμορφὴ ἐλληνική μας γλώσσα. Ἔχει τήν ἀρχή της, τή ρίζα της, τήν ἀρχαία ἐλληνική γλώσσα, στήν ὁποία εἶναι γραμμένα κείμενα ἀπαράμιλλου κάλλους καί στοχασμοῦ. Αὐτή ἡ γλώσσα, ἡ ἀρχαία ἐλληνική, τρέφει καί ζωογονεῖ τή συνέχεια τῆς γλώσσας μας. Ἡ γλώσσα τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελίων, ἡ γλώσσα στήν ὁποία εἶναι γραμμένα τά λόγια τοῦ Χριστοῦ μας, εἶναι ἡ Ἀλεξανδρινή Κοινή, μία μετεξελιγμένη μορφή τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας στή συνέχεια, προκειμένου νά διατυπώσουν μέ ἀκρίβεια καί πληρότητα τή δογματική καί ἡθική ὀρθόδοξη διδασκαλία, δέν χρησιμοποίησαν τό ἀπλό γλωσσικό ἰδίωμα τοῦ λαοῦ τῆς ἐποχῆς τους, ἀλλά τήν ἀττική διάλεκτο. Μιά δύσκολη μέν ἀλλά μέ ἐξαιρετικές ἐκφραστικές δυνατότητες γλώσσα, πού μπορούσε νά ἀποδώσει μέ σαφήνεια καί πληρότητα τή δύσκολη δογματική ὀρολογία.

Ἀλλά καί στή συνέχεια, στά δύσκολα χρόνια μετά τήν ἄλωση, ἡ Ἐκκλησία καθίσταται φρουρός τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας. Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι στόν ζ' κανόνα τῆς τοπικῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 1593 περιέχεται ἀπόφαση κατά τήν ὁποία: *Κάθε ἐπίσκοπος στήν ἐπαρχία του ὄφειλε νά φροντίζη καί νά ἀναλαμβάνη τήν ἀπαιτούμενη δαπάνη, γιά νά διδάσκωνται τά θεῖα καί ἱερά γράμματα, ἀλλά καί νά παρακινοῦνται ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά μαθαίνουν καί δέν ἔχουν τά μέσα* (ἄρθρο ἱστορικοῦ κ. Τάσου Γριτσόπουλου, περιοδικό "Ἐκκλησία", τεύχος 7ο, σελ. 557, Ἰούλιος 2004).

Μοναχοί ἀντιγράφουν καί διασώζουν τά κείμενα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γραμματείας, τά σχολιάζουν καί ἐντρυφοῦν σ' αὐτά. Παράλληλα τό κήρυγμα στήν Ἐκκλησία ἀρχίζει νά γίνεται στήν ἀπλή γλώσσα τοῦ λαοῦ, ὄχι ὅμως οἱ ἱερές ἀκολουθίες. Τό ψαλτήρι καί ἡ Ὁκτώηχος εἶναι τά λειτουργικά βιβλία πού ἔδρεψαν γλωσσικά τά ἐλληνόπουλα τῆς Τουρκοκρατίας. Ἐκεῖ, στή θολόκτιστη ἐκκλησιά, ὅπως μᾶς λέει κι ὁ ποιητής, πού γινότανε τό βράδυ κρυφὸ σχολεῖο, ἐκεῖ ὁ παπᾶς, ὁ δάσκαλος θέρεινε τήν ἀποσταμένη ἐλπίδα στά

σκλαβόπουλα. Ἐκεῖ, κάτω ἀπό τό τρεμάμενο φῶς τοῦ καντηλιοῦ, μιλοῦσε γιά Χριστό καί Ἑλλάδα.

Τά λειτουργικά μας κείμενα ἀποτελοῦν ἀνεκτίμητους θησαυρούς ἀγιοπνευματικῶν ἐμπειριῶν ἁγιασμένων μορφῶν. Μέ τίς ἴδιες λέξεις, τίς ἴδιες φράσεις, τήν ἴδια γλωσσική διατύπωση, αἰῶνες τώρα, ὁ ὀρθόδοξος λαός μας χειραγωγούμενος ἀπό τούς Ποιμένες του, ἀναφέρει τίς προσευχές του στό οὐράνιο Θυσιαστήριο. *"Τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν καὶ ἀναμάρτητον"*, λέει ὁ λειτουργός καί κάθε λέξη σταλάζει στήν ψυχὴ τοῦ πιστοῦ. Ἐλάχιστες εἶναι οἱ λειτουργικές λέξεις πού πιθανόν νά ἀγνοεῖ ἓνα μέρος τοῦ λαοῦ μας. Ἀλλά καί αὐτές οἱ "δύσκολες λέξεις" εἴτε βγαίνουν ἀπό τά συμφραζόμενα εἴτε ἀποκαλύπτονται ἀπό τόν ἴδιο τό Θεό σ' αὐτές τίς "ἀπαίδευτες" ψυχές.

Ἡ θεία λατρεία μιλάει στήν ψυχὴ τοῦ κάθε πιστοῦ ὄχι μόνο μέ τό λόγο, ἀλλά καί μέ τίς ἅγιες εἰκόνες (τά βιβλία τῶν ἀγραμμάτων), τό ἱλαρό φῶς τῶν κεριῶν, τή μυρωδιά τοῦ λιβανιοῦ καί τή σεμνή καί ἀπρόκλητη παρουσία τῶν λειτουργῶν της. Μιλάει πρωτίστως μυστικά μέ τήν ἄκτιστη θεία χάρη στόν πονεμένο, βασανισμένο ἀλλά καί προδομένο ἀπό τούς κατά καιρούς φωταδιστές ὀρθόδοξο λαό μας.

Ὁ ὀρθόδοξος λαός μας, παρ' ὅλη τήν "ἀμορφωσιά του", ἀπό τήν ὁποία ἀγωνιοῦν νά τόν ἀπαλλάξουν ὀρισμένοι, διακρίνεται ἀπό ἓνα βαθύ συναίσθημα γνήσιας ταπεινώσεως. Ἴσως νά μήν μπορεῖ νά ἐκφράσει τό νόημα τῆς φράσεως *"ὑπὲρ εὐκρασίας ἀέρων"*, καί θά τοῦ ἄρесе πράγματι νά τοῦ ἐξηγοῦσε κάποιος τί σημαίνει. Ὅμως δέν θά ἤθελε ποτέ ὁ λειτουργός νά πεῖ στή Θεία Λειτουργία: *"Γιὰ νά ἔχουμε καλό καιρό" !!!* Δέν πέφτει τόσο χαμηλά.

Ἡ δημοτική μας γλώσσα, ὅταν δέν φθάνει σέ ἀκρότητες καί ὅταν δέν ὑποτάσσεται σέ στεῖρα ἰδεολογικά σχήματα, μπορεῖ νά δώσει λογοτεχνία ὑψιστῆς μορφῆς. Τά παιδιὰ μας σήμερα ὑφίστανται ἓναν γλωσσικό βανδαλισμό, πάσχουν ἀπό βαριάς μορφῆς λεξιπενία. Κι αὐτό γιατί ὀρισμένοι θέλησαν νά τά ἀποκόψουν βίαια ἀπό τίς γλωσσικές τους ρίζες, νά τά εὐνουχίσουν πνευματικά καί νά τά κάνουν νά "τιτιβίζουν" (ἀπό τό T.V.) ἀντὶ νά στοχάζονται, ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Σαράντος Καργάκος. Ἐπίσης, ἡ πολύωρη ἀπασχόληση τῶν νέων μέ τούς ἠλεκτρονικούς ὑπολογιστές τοῦς ἀποκόπτει ἀπό τό διάβασμα βιβλίων, πού συμβάλλουν στή γλωσσική τους καλλιέργεια.

Οἱ μεγάλοι μας νομπελίστες ποιητές, ὁ Σεφέρης κι ὁ Ἑλύτης, ἦταν μεγάλοι γιατί ἀντλήσαν καί ἐμπνεύσθηκαν ἀπό μιά γλωσσική ἐλληνική παράδοση τριῶν χιλιάδων χρόνων. Ὅχι μόνον αὐτοί, ἀλλά καί οἱ ἄλλοι μεγάλοι λογοτέχνες μας ἐμπνεύστηκαν ἀπό τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τά κείμενα τῆς λατρείας μας. Ἐμπνεύσθηκαν γιατί ἡ Ἐκκλησία μας αὐτά τά κείμενα τά σεβάσθηκε καί τά διαφύλαξε *"ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ"* καί μᾶς τά παρέδωσε νά τά διαφυλάξουμε οἱ μεταγενέστεροι ὡς πολύτιμη παρακαταθήκη.

Ὁ Γιώργος Σεφέρης τόνιζε τήν συνέχεια τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καί ἀπέφευγε νά κάνει τούς συνήθεις διαχωρισμούς: *"Εἶναι καιρός νά καταργήσουμε τοὺς ὄρους καθαρεύουσα, δημοτική, νεοελληνική. Ἡ γλώσσα εἶναι μία ἢ ΕΛΛΗΝΙΚΗ καί πρέπει νά ναι ζωντανή καί ν' ἀκούγεται στήν πρόζα καί στήν ποίηση. Τό ζήτημα εἶναι ἂν γράφεις καλά ἢ κακὰ ἐλληνικά, ὅσοι δέν τά ξέρουν νά τά μάθουν ἢ νά σωπάσουν".* Κάπου ἄλλου ὁ νομπελίστας ποιητής μας θά κάνει μιά διαχρονική διαπίστωση: *"...ἔχουμε μιά γλώσσα ἀνδεκτική, μέ ἐξαιρετες δυνατότητες, φθάνει νά μήν τήν κακομεταχειρίζομαστε ὑπερβολικά".*

Ἡ σημερινή γλωσσική υποβάθμιση τῶν ἐλληνοπαίδων ξεκινᾶ ἀπό τὴν ἐκπαιδευτική μεταρρύθμιση τοῦ 1976 καὶ τὴν παράλληλη καθιέρωση τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας σέ ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἀργότερα στὴ δημόσια διοίκηση. Ὅπως δηλώνει ὁ πρωτεργάτης αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς πρῶην πρωθυπουργός κ. Γεώργιος Ράλλης: *"στόχος αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς ἦταν ἡ σταδιακὴ ἐξάλειψη τῆς γλωσσικῆς ἀκαταστασίας καὶ συγχύσεως πού συνεχιζόταν ἐπὶ 50 χρόνια στὸν τόπο μας. Κι αὐτὸ ἐπιτεύχθηκε μὲ τὴν κατάργηση τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν ἀπὸ τὸ πρωτότυπο κείμενο καὶ τὴν παράλληλη εἰσαγωγή τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων κειμένων ἀπὸ μεταφράσεις".* Αὐτὴ ἡ ἀπότομη ἀλλαγή ἦταν ὀλέθρια γιὰ τὴν παιδεία μας, γιατί ἔτσι δόθηκε ἓνα βάνανσο χτύπημα στὶς ρίζες τῆς ἀρχαιοελληνικῆς μας παραδόσεως, τίς συνέπειες τοῦ ὁποίου γενομάστε σήμερα.

Ὁ πολὺ καλὸς φιλόλογος καὶ ἱστορικός κ. Σαράντος Καργάκος κάνει ὀρισμένες πολὺτιμες ἐπισημάνσεις σχετικὲς μὲ τὸ θέμα μας: *"Ὁ σύγχρονος μαθητὴς συχνὰ δηλώνει ἀδυναμία ἐξωτερικεύσεως τοῦ ἐνδιάθετου λόγου, ἀδυναμία νὰ ὀργανώσει λογικά τίς πνευματικὲς ἐνατενίσεις του, λόγῳ ἀγνοίας γραμματικῶν, συντακτικῶν κανόνων καὶ τοῦ λυμφαιτικοῦ ἢ, μᾶλλον, βαβελικοῦ λεξιλογίου, πού παραπέμπει εὐθέως στὴ διάλεκτο βαθυῶνων".* Ἡ ἀπομάκρυνσή μας ἀπὸ τὰ ζωογόνα νάματα τοῦ Ἀρχαίου Λόγου ἔκανε τὴν τρέχουσα γλώσσα νὰ πάσχει ἀπὸ παραμορφωτικὴ ἀρδριτίδα" (*"Ἀλεξία"*, σελ. 230-231, ἐκδ. Gutenberg, Ἀθήνα 1992).

Βέβαια, ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα -ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ κ. Κωνσταντίνου Μητσοτάκη (1990-1993) καὶ ὑπουργοῦ Παιδείας κ. Γεωργίου Σουφλιᾶ- συνειδητοποιήθηκε τὸ λάθος καὶ ἐπανῆλθε ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων στὸ Γυμνάσιο. Χάθηκε ὅμως πολὺτιμος χρόνος πειραματισμῶν σέ βάρος τῶν παιδιῶν μας.

Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι δέν εἶμαι ἐνάντιος στὴν καθιέρωση τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας. Εἶμαι ὅμως ἀντίθετος στὶς προκρούστειες μεθόδους πού χρησιμοποιήθηκαν, στὴν τάση ἐνός γλωσσικοῦ ρεβανσιμοῦ πού ἐπιχειρήθηκε κατὰ τὴν ἐπιβολή της, καθὼς καὶ στὴν διδασκαλία μιᾶς γλώσσας ξεκομμένης ἀπὸ τῆς ζωογόνες ρίζες τῆς γλωσσικῆς μας παραδόσεως καὶ συνέχειας.

Ὅριστικό πλήγμα στὴν ἐνιαία ἐλληνικὴ μας γλώσσα δόθηκε τὸ 1981, μὲ τὴν ἐπιβολή τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος, πού ψηφίστηκε ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ βουλή τίς μεταμεσονύκτιες ὥρες, ὑπὸ τὴν μορφή τροπολογίας καὶ ἀπὸ ἐλάχιστους βουλευτὲς γιὰ εὐνόητους λόγους. Ὅπως δηλώνει ὁ κ. Γεώργιος Ράλλης: *"ἡ ἐπιλογή τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος ἦταν μιὰ ἄστοχη ἐπιλογή, τὴν ὁποία εἶχα ἀρνηθεῖ νὰ υἱοδετήσω στὸ πλαίσιο τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 1976, παρά τίς ἐπίμονες εἰσηγήσεις πού μοῦ εἶχαν ὑποβληθεῖ. Θεώρησα ὅτι ἡ ἐφαρμογή τοῦ μονοτονικοῦ ἀποτελοῦσε ἐπιδιώξη-ἀξίωση τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ Τύπου, κυρίως γιὰ λόγους οἰκονομικούς".* Καὶ θὰ καταλήξει ὁ κ. Γ. Ράλλης: *"Ἦταν καὶ εἶναι ἐκτίμησή μου ὅτι τὸ πολυτονικό σύστημα ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, τὸ ὁποῖο τὴν χαρακτηρίζει καὶ τὴ διακρίνει ἀπὸ ὅλες τίς ἄλλες γλώσσες τοῦ κόσμου εἶναι ἓνα σύστημα συνυφασμένο μὲ τὴ μακραίωνη καὶ ἀδιάκοπη ἐθνικὴ γλωσσικὴ μας παράδοση, τὴν ὁποία ὠφείλομε νὰ σεβόμαστε καὶ νὰ μὴν ἀπεμπολοῦμε τόσο εὐκόλα στὸ ὄνομα ὁποιοιδήποτε σκοπιμοτήτων"* (Τὸ Βῆμα, 7/6/2004, οἱ ὑπογραμμίσεις καὶ τὰ ἔντονα γράμματα δικά μας).

Ὅσοι διδάσκουν στὴν πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση, ὁμιλοῦν γιὰ τίς ἀρνητικὲς συνέπειες πού ἔχει στὰ παιδιά μας αὐτὴ ἡ δικτατορικὴ -ἂν καὶ μὲ κοινοβουλευτικὴ

ἐπένδυση- ἐπιβολή τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος. Οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς, κάνοντας σύγκριση μέ τά δικά τους ἐκπαιδευτικά δεδομένα, διαπιστώνουν τίς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζουν τά παιδιά τους.

Τό "Ἀνοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο" καί τό "Ἰνστιτοῦτο Διαγνωστικῆς Ψυχολογίας", ὕστερα ἀπό τρία χρόνια ἐρευνῶν κατέληξε στό ἐξῆς συμπέρασμα: "Τά παιδιά πού διδάσκονται ἀρχαία ἐλληνικά ἔστω καί μιά φορά τήν ἐβδομάδα, ἔχουν πολύ πιό ἀνεπτυγμένες μαθησιακές ικανότητες ἀπό τούς ὑπόλοιπους συνομηλίκους τους. Ἐπιπλέον, ἡ ἐκμάθηση τῆς γλώσσας τοῦ Σωκράτη καί τοῦ Πλάτωνα, καθώς καί ἡ χρήση τῆς περισπωμένης καί τῆς δασείας προλαμβάνουν τή δυσλεξία".

Ὅπως ἐξηγεῖ ὁ κ. Τσέγκος: "Μέχρι στιγμῆς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐκμάθηση τοῦ πολυτονικοῦ συστήματος ἐπιδρᾷ θετικά στίς ὀπτικο-ακουστικές ἀντιληπτικές ικανότητες καί τίς ἀναπτύσσει μέ ἐπιταχυνόμενο ρυθμό". Καί ὁ ἀρθρογράφος κ. Στέλιος Βραδέλης θά καταλήξει: "Τό πείραμα θά συνεχιστεῖ τουλάχιστον ἄλλα τρία χρόνια, ὥστε νά ἐξαχθοῦν ἀκόμη πιό ἀσφαλῆ ἐπιστημονικά συμπεράσματα, πού ἴσως **"ἐπιβάλλουν"** τήν ἐπιστροφή τοῦ πολυτονικοῦ συστήματος στήν ἐκπαίδευση" (ΤΑ ΝΕΑ, 18-5-2004).

Ὁ ἴδιος ὁ Μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, σέ ἡμερίδα πού διοργάνωσε ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ θέμα: "Γλωσσική Ἀγωγή καί Νέοι Κληρικοί" (3/6/2004), ἀνέφερε τό ὡς ἄνω ἄρθρο τῶν ΝΕΩΝ γιά νά τεκμηριώσῃ τήν ἀγωνία του γιά τή γλωσσική ὑποβάθμιση τῆς νεολαίας μας ἀλλά καί τήν ἀνησυχία του γιά τίς ἀρνητικές συνέπειες τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος.

Ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε σειρά μέτρων τῆς ὡς ἄνω ἡμερίδας, μέ σκοπό τήν ὑποβοήθηση τῶν νέων κληρικῶν, πού ἐν πολλοῖς ἀποτελοῦν τά θύματα τῶν διαφόρων κατά καιρούς μεταρρυθμίσεων στήν Παιδεία μας.

Εἶναι παρήγορο πώς σχεδόν ὅλοι οἱ πιστοί, πού εἶναι ὀργανικά συνδεδεμένοι μέ τήν μητέρα Ἐκκλησία μας, ἀντιστάθηκαν καί στήν ἐπιβολή τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος καί συνεχίζουν νά καλλιεργοῦν τό πολυτονικό σύστημα γραφῆς. Ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία μας οὐδέποτε υἱοθέτησε τό μονοτονικό στά ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς. Ἀκόμη καί ἡ πλειονότητα τῶν κληρικῶν μας στά στά διάφορα βιβλία πού ἐκδίδουν, διατηροῦν τό πολυτονικό σύστημα γραφῆς. Οἱ ἐξαιρέσεις εἶναι λιγοστές, δεῖγμα ἐνός θλιβεροῦ "προοδευτισμοῦ".

Ἐτσι ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας (κλήρος καί λαός) ἀποδεικνύεται στήν πράξη φρουρός τῆς γλωσσικῆς μας παραδόσεως. Μοναδική μελανή ἐξαιρέση ἀποτελοῦν ὀρισμένες -εὐτυχῶς λιγοστές- ἐκδόσεις δύο θρησκευτικῶν ἐκδοτικῶν οἴκων, οἱ ὁποῖοι ἐξέδωσαν ὀρισμένα βιβλία στό μονοτονικό σύστημα!!! Γιατί αὐτές οἱ παραχωρήσεις ἀπό τούς κατά τά ἄλλα ἀξιόλογους αὐτούς ἐκδοτικούς οἴκους; Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι θά ἐπαναπροσδιορίσουν τή στάση τους στό μέλλον.

Ὅρισμένοι ἀνθρωποὶ τῶν γραμμάτων, ἀπό τή μιά μεριά ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ δέν πέτυχε τούς σκοπούς γιά τούς ὁποίους ἔγινε, ἀπό τήν ἄλλη ὅμως ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος δέν ἦταν καί τόσο καταστροφική. Εἶναι μιά ὑπεραισιόδοξη ἀποψη, τήν ὁποία ἀδυνατοῦμε νά κατανοήσουμε. Οἱ ἐνδείξεις ὅμως εἶναι ἀνησυχητικές.

Εὐτυχῶς, σ' αὐτὴ τῆ γλωσσικὴ ξεραῖλα πού μαστίζει τὴ νεοελληνικὴ κοινωνία ἀντιστέκεται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία παρέχει στὸν νεοέλληνα γλωσσικά ἀντισώματα, ἱκανά νά τοῦ ἐμπλουτίσουν καί νά τοῦ ὀξύνουν τὸ γλωσσικὸ του αἰσθητήριο.

Ὅταν ὁ νεοέλληνας βομβαρδίζεται καὶ ταλαιπωρεῖται καθημερινὰ ἀπὸ τὰ γλωσσικὰ ὑποπροϊόντα τῆς ξύλινης γλώσσας τῶν δελτίων εἰδήσεων, ὅταν ὑφίσταται μιά ἰμπεριαλιστικοῦ τύπου διοχέτευση ξένων (κυρίως ἀγγλικῶν) λέξεων στό λεξιλόγιό του, ὅταν ὀρισμένοι προσπαθοῦν νά τὸν πείσουν ὅτι δέν πρέπει νά εἶναι καί τόσο "κολλημμένος" σέ παρωχημένα παραδοσιακά σχήματα, ἔ, τότε ἡ Ἐκκλησία καί ἡ λατρεία τῆς ἀποτελοῦν ἴσως τὴν μοναδικὴ ὁδὸσὴ παρηγοριᾶς καί ἐλπίδας. Ὅταν τὸ μικρὸ παιδί ἀκούει στή θεία λατρεία συχνά τὴ λέξη ὕδωρ, θά καταλάβει πιὸ εὐκολὰ ἀργότερα τί σημαίνουν οἱ λέξεις ὑδραγωγεῖο, ὑδροβιότοπος, ὑδρία, ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα καί τὰ παρεμφερή.

Ἀπὸ τὸ 1981 πού ἐπικράτησε τὸ μονοτονικὸ σύστημα σχεδὸν ὅλα τὰ βιβλία ἐκδίδονταν βάσει τοῦ συστήματος αὐτοῦ. Ἄν ἀναζητοῦσες στὰ βιβλιοπωλεῖα κάποιο λεξικὸ τῆς Δημοτικῆς στό πολυτονικὸ, ἀσφαλῶς δέν θά ἔβρισκες τίποτε. Ὅσοι ἐπέμεναν νά χρησιμοποιοῦν τὸ πολυτονικὸ ἀντιμετωπίζονταν ὡς ὀπαδοὶ ἑνὸς μακρινοῦ παρελθόντος. Οἱ Πανεπιστημιακὲς Σχολές εὐθυγραμμίσθησαν μὲ τὸ νέο σύστημα. Ἀκόμα καί οἱ Θεολογικὲς! Ὅμως ἡ ἐπιμονὴ ἀκόμα καί λίγων ἀνθρώπων νά γράφουν στό πολυτονικὸ ἀπέδωσε καρπούς. Αὐτὸ φαίνεται καί ἀπὸ τὸ *"Λεξικὸ γιὰ τὸ σχολεῖο καί τὸ γραφεῖο"* τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας τοῦ κ. Γεωργίου Μπαμπινιώτη, πού κυκλοφόρησε πρόσφατα καί στό ὁποῖο παρατίθενται καί οἱ λέξεις καί στήν πολυτονικὴ τους μορφή.

Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια πολλοὶ συγγραφεῖς -ὄχι κατ' ἀνάγκη θρησκευόμενοι- ἐξέδιδαν τὰ βιβλία τους στό πολυτονικὸ. Ἀκόμα καί δύο ἐφημερίδες -μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ *"Ὁρθόδοξος Τύπος"*- ἀντιστέκονταν στό ρεῦμα τῆς ἐποχῆς καί ἐκδίδονταν στό πολυτονικὸ σύστημα.

Στό σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νά ἀναφέρουμε μιά ἐλπιδοφόρα ἐπισήμανση πού κάνει ὁ κ. Χρήστος Γιανναράς: *"Μποροῦμε νά ἐλπίζουμε ὅτι σέ κάποια χρόνια ἡ μεγάλη πλειονότητα τῶν Ἑλλήνων θά καυχᾶται γιὰ τὴν ἐπιμονὴ τῆς νά διασωθεῖ ἡ συνέχεια τῆς γλώσσας: θά ἔχει ξαναγυρίσει ἡ πλειονότητα στό πολυτονικὸ σύστημα γραφῆς καί θά καταριέται τοὺς ἀσυνειδήτους πολιτικούς πού, μὲ τὸ μονοτονικὸ, ἐπεχείρησαν νά καταστρέψουν ἕνα καίριο δεδομένο τῆς διαχρονικῆς ἐλληνικῆς ταυτότητος"* (Καθημερινή, 8-8-2004).

Οἱ ἅγιοι Γέροντες (π. Ἰάκωβος, π. Πορφύριος, π. Παῖσιος) -τούς ὁποίους σέβεται καί ἀγαπᾷ ὁ λαός-, ἂν καί ἦσαν ἀνθρώποι ὀλιγογράμματοι, ἔδειχναν τόση ἀγάπη καί εἶχαν ἐμβαδύνει τόσο πολὺ στὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας μας, πού στή σοφία τους ὑποκλίνονταν ἀκόμη καί καθηγητὲς Πανεπιστημίου. Αὐτοὶ ὑπῆρξαν ὄντως ποιμένες καί διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας γιατί ἔγιναν πρῶτα *"διδασκοὶ Θεοῦ"* (Ἰω. στ', 44). Ἐμαθάν τὰ ἐλληνικὰ γράμματα στό εὐλογημένο σπουδαστήρι τῆς θείας λατρείας μας. Εἶχαν καθαρὸ μυαλό, ζῆλο Θεοῦ καί ὁρεξὴ γιὰ μάθηση κι ἔτσι ἀναπλήρωναν τίς ὁποῖες ἐλλείψεις. Ὁ π. Πορφύριος ἔλεγε χαρακτηριστικὰ: *"Διάζαζα (τὸ ψαλτήρι καί τὰ συναξάρια τῶν Ἀγίων) ἀλλὰ δέν καταλάβαινα. Λεξικά δέν εἶχα. Π.χ. δέν ἔξερα ὅτι οἶκος θά πεῖ σπίτι. Ἔτσι ἔβρισκα τὴν ἴδια λέξη καί ἀλλοῦ, καί ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα εὔρισκα τὸ νόημα τῶν λέξεων. Ἀπεστήδιζα κομμάτια ὀλόκληρα καί ὅλη μέρα, καθὼς ἔτρεχα στὰ βράχια, τὰ ἀπήγγελλα δυνατὰ, μὲ νόημα"* (Γέροντος Πορφυρίου ἱερομανάχου, Ἀνθολόγιο Συμβουλῶν, σελ. 137, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι Ἀττικῆς, Α' ἔκδ. 2002). Μοῦ ἔκανε πολὺ μεγάλη ἐντύπωση, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα

ιδιόχειρες ἐπιστολές τοῦ Γέροντος Ἰακώβου. Ἦταν ἄψογα διατυπωμένες, σέ ἀπλή καθαρεύουσα, γραμμένες στό πολυτονικό σύστημα καί μέ ἀσήμαντα ὀρθογραφικά λάθη.

Ἔχω τήν αἴσθησι ὅτι, ἂν ἐρχόταν καί πάλι ὁ Χριστός στή γῆ, ἀπό κάτι τέτοιους ὀλιγογράμματος θά σχημάτιζε τόν κύκλο τῶν μαθητῶν Του "ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύνη" (Α΄ Κορ. α', 27). Οἱ ἅγιοι αὐτοὶ Γέροντες μᾶς δίδαξαν τήν προσέγγισι τοῦ Θεοῦ μέσω τῆς καθαρῆς καρδιάς πού πιστεύει μέ παιδική ἀπλότητα. Δέν εἶχαν ἐγκλωβιστεῖ σέ νοησιαρχικά σχήματα προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ καί εὐτυχῶς οὔτε κι ἐμᾶς μᾶς ἐγκλώβισαν. Μᾶς δίδαξαν νά σεβόμαστε, ν' ἀγαποῦμε καί νά μελετοῦμε τά λειτουργικά κείμενα.

Τό "ὁμόγλωσσον" πού σύμφωνα μέ τόν Ἡρόδοτο ἀποτελεῖ ἓνα ἀπό τά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους, φαίνεται πώς ἔχει μπεῖ στό στόχαστρο ὀρισμένων. Ἦδη τό "ὁμόδρησκον" πολεμεῖται μέ λύσσα (ἀπάλειψη θρησκευματος ἀπό ταυτότητες κλπ). Τό σενάριο πού προδιαγράφεται μποροῦμε ὅλοι νά τό φανταστοῦμε. Θά μείνουμε ἀπαθεῖς σ' ἓνα τέτοιο ἐφιάλτη; "Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου!"